

MAKTENS ANSIKTER

-dialogbasert undervisning i Kommandantboligen

KOMMANDANTBOLIGEN

Kommandantboligen på Falstad ble tegna og satt opp av fanger, på ordre fra SS-ledelsen på Falstad i 1943-1944. Bygningen ble brukt som tjenestebolig for kommandanten og hans nærmeste underordnede. Boligen representerer et maktsentrum i Falstadhistoria.

Også etter andre verdenskrig ble den et maktsete. I åra 1945-49 bodde direktøren for landssvikleiren Innherad tvangsarbeidsleir der, og mellom 1951 og 1992 var den bestyrerbolig for spesialskolen på Falstad. I 2011 ble boligen kjøpt opp av Stiftelsen Falstadsenteret og etter flere år med renovering er den nå blitt en del av minnelandskapet.

MAKTENS ANSIKTER

- et undervisningsopplegg for videregående skoler

I et politisk klima der frykt og hat får næring, trenger vi kritisk bevissthet om at menneskerettigheter og demokrati ikke er en «naturlig tilstand», men historiske størrelser.

Gjennom et 4-timers opphold vil elevene utforske et rikt og komplekst kildemateriale som spiller opp til diskusjoner om historisk, så vel som dagsaktuell tematikk. Samtale, dialog og diskusjon vil prege hele undervisningsdagen

Undervisning i Falstadsenterets regi er forankra i læreplanen i flere skolefag og undervisningsopplegget i kommandatboligen er særlig knyttet opp mot fagfornyelsen som tredde i kraft skoleåret 2020/2021.

Det tverrfaglige temaet "Demokrati og medborgerskap" er sentralt i undervisningsdagen. Undervisningsopplegget tar sikte på å fremme evner som historiebevissthet, kildekritikk og kritisk tenkning, i tillegg til det mer spesifikt historiefaglige innholdet.

«Går det an å finne ut av hvordan mennesker blir så vonde? Så til de grader jævlige! ... Men det er jo veldig rare ting det der. De skulle jo gå hjem etter å ha virkelig slått og kanskje vært med på og skutt og sånn, og i hvert fall.. de frykteligste ting. Så kunne de gå hjem til sine små barn og kanarifugler, holdt jeg på å si, og være gode familiefedre. De var helt spaltet, ikke sant. Det er veldig vanskelig å skjønne det.»

Meta Christensen, i intervju 2002.

Margrethe «Meta» Sæther (f. 1922) ble arrestert høsten 1943 for å ha vært aktiv i motstandsarbeid. Hun var fange i leirene Falstad, Grini og Ravensbrück fram til freden. Etter krigen utdannet hun seg til psykolog. Hun engasjerte seg også politisk i den første Amnesty-gruppa i Norge og i fredsbevegelsen «Bestemødre mot atomkrig».

En undervisningsdag

Undervisningsdagen varer i ca. 4 timer totalt, inkludert pauser.

Del 1 – Ankomst

Vi snakker kort om bakgrunnen for besøket og beskriver hvordan "Maktens ansikter" skiller seg fra undervisninga mange deltok i på Falstad som ungdomsskoleelever. Med utgangspunkt i det elevene allerede vet, introduseres Falstadsenteret og historien til bygget de nå befinner seg i.

Del 2 – Dilemmatrening og kildebehandling

Her utfordres elevene til å ta del i samtale og diskusjon rundt påstander og etiske dilemma. Elevene får også utforske kilder knyttet til faktiske hendelser som fant sted på Falstad under andre verdenskrig. En konkret hendelse, omtalt som case 880, utforskes ved hjelp av utdrag fra avhør av soldater for det tyske Sipo og SD etter krigen. Case 880 omhandler henrettelsene av en gruppe østeuropeiske fanger i Falstadskogen, hvor noen fanger klarte å rømme.

Del 3 – Stasjonsarbeid

I denne delen av dagen beveger elevene seg gruppevis rundt i kommandantboligen og gjør seg kjent med et rikt kildemateriale på flere stasjoner. Elevene diskuterer relevant tematikk med utgangspunkt i intervju og annet kildemateriale. Kildematerialet er knyttet opp til annen verdenskrig både lokalt og i et europeisk perspektiv. Gjennom å skape rom for refleksjoner omkring tema som menneskerettigheter, demokrati, makt og skyld, har diskusjonsoppgavene som mål å trekke historiske linjer fra fortid til nåtid.

Del 4 – Avslutning

Vi avslutter dagen med en felles samtale om hvordan elevene opplevde undervisningsdagen i kommandantboligen

Forberedelser og praktisk informasjon

Undervisningsopplegget i kommandatboligen kan være krevende, og skoleklassene bør ha jobbet med tematikken om andre verdenskrig før de ankommer.

Undervisningsdagen på Falstadsenteret er fleksibel. Dersom gruppa ikke har vært på Falstad før, kan vi starte eller avslutte undervisningsdagen i Falstadskogen. Gi gjerne beskjed om dette på forhånd.

Husk matpakke. Falstadsenteret fører enkelte kioskvarer, samt muligheter for å kjøpe drikke, men vi har dessverre ikke et fullverdig lunsjtilbud på senteret.

For å ivareta alle elever som deltar i undervisning på Falstadsenteret, setter vi stor pris på om dere tar kontakt på forhånd dersom det er behov for tilrettelegging for enkeltelever eller elevgrupper. Dette gjør dere på epost:

undervisning@falstadsenteret.no

Vi ser fram til å møte alle ungdommer og voksne som skal delta i "Maktens ansikter" framover. Velkommen!

